

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Lukiokoulutusta koskevat lainsäädäntömuutokset (HE159/2024vp)

Heikki Blom
20.11.2024

Lukiokoulutuksen rahoitus: taustaksi

Rahoitus on:

- Laskennallista ja kustannusperusteista: pohjautuu edellistä vuotta edeltävän vuoden toteutuneisiin kustannuksiin (kustannuspohja) – rahoituksen leikkuri säädetty.
- yksikköhintaperusteista, euroa/opiskelija. Yksikköhinta lasketaan nuorten mukaan, aikuisille tarkoitetun opetuksen yksikköhinta merkittävästi pienempi johtuen pienemmästä opetusvelvoitteesta. Vankilaopetus toteutuu lähtökohtaisesti aikuisille tarkoitetun opetussuunnitelman mukaan.
- kuntaperusteista, kaikille kunnille lasketaan yksikköhinnat, yksityisten koulutuksen järjestäjien yksikköhinnaksi määräytyy koulutuksen järjestäjän sijaintikunta
- porrastusperusteista. Ns. pienen lukion yksikköhinnan korotus (jos kunnalla alle 200 nuorten lukio-opiskelijaa yksikköhinta korottuu)

Lukiokoulutuksen rahoitus

- Kunnan / kuntayhtymän rahoitusta korotettaisiin, jos se katsottaisiin syrjäiseksi tai jos sen kansalliskieliin kuuluva opetuskieli on vähemmistökieli kunnassa, jossa opetusta pääosin järjestetään.
(Syrjäisyys lasketaan väestöindeksien mukaan siten, että kunta luetaan syrjäiseksi, jos sen väestön määrä on 25 km etäisyydellä alle 15 000 tai 50 km etäisyydellä alle 60 000 väestöllisestä keskipisteestä katsoen tieverkon etäisyyksiä käyttäen.)
- Jos kunnan/kuntayhtymän opiskelijamäärä on alle 200, mutta se ei täytä em. ehtoja, yksikköhintaa korotettaisiin puolella siihen nähden paljonko yksikköhintaa korotetaan nykyisin.
- Yksityisen kielisaarekelukion yksikköhinta laskettaisiin vastaavalla tavoin kuin kunnan yksikköhinta, vaikka sen sijaintikunta järjestäisi lukiokoulutusta.
- Luovuttaisiin Paras-hankkeen (2008-2012) aikana yhdistyneille kunnille säädetyistä rahoitusedusta. Koskee kahdeksaa koulutuksen järjestäjää

Oppimisen tuki

- Lukiolaisen oikeutta oppimisen tukeen vahvistettaisiin säätämällä aikaisempaa vahvemmin opiskelijan oikeudesta tukiopetukseen, jota hän tarvitsee lukion oppimäärän suorittamiseksi. Tukiopetus on tarkoitettu matalan kynnyksen tueksi opiskelijoille, jotka tarvitsevat tukea opintojensa etenemiseen.
- Lisäksi opiskelijalla olisi oikeus erityisopetukseen, jos hän todennettujen oppimisvaikeuksien tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi tarvitsisi erityisopetusta oppimäärän osaamistavoitteiden saavuttamiseksi.
- Todennetuilla oppimisvaikeuksilla tarkoitetaan perusopetuksen tai toisen asteen koulutuksen aikana tunnistettuja opiskelijan oppimista vaikeuttavia tekijöitä, jotka voivat johtua oppimisvaikeudesta, neuropsykiatrista vaikeuksista tai muusta oppimista haittaavasta vammasta tai sairaudesta.
- Erityisopetuksen uudelleen määrittely avaa lukiokoulutusta nuorille, jotka ovat oppimisvaikeuksien vuoksi aiemmin voineet jäädä sen ulkopuolelle

Oppimisen tuki

- Erityisopetuksen antamisesta päättää koulutuksen järjestäjä ja opiskelijalla tai hänen huoltajallaan on oikeus hakea päätöksen muutosta. Annetaan hallintopäätös. Hallintopäätöksen antaminen parantaa opiskelijan oikeusturvaa, sillä erityisopetusta koskeva päätös on muutoksenhakukelpoinen. Menettely asian osalta perustuu hallintolainsäädännön yleisiin vaateisiin ja on yhteneväinen toisella asteella.
- Oppimisen tukea, tukiopetusta ja erityisopetusta koskevat muutokset tulevat voimaan 1.8.2025 alkaen.
- Oppimisen tuen vahvistamiseksi vuoden 2025 talousarvioon sisältyy 10 miljoonan euron määrärahan korotus.

Taito- ja taideaineen ylioppilaskoe

- Kokelas voi jatkossa suorittaa ylioppilastutkinnon kokeen kuvataiteessa, liikunnassa ja musiikissa.
- Kokeeseen sisältyy valmistava näyttö, jossa kokelas osoittaa oppiaineelle luonteenomaista osaamista.
- Ylioppilastutkintolautakunta vastaa kokeen ja valmistavan näytön sisällöllisestä kehittämisestä. Osa kokeeseen liittyvistä yksityiskohdista edellyttää jatkotyöstämistä. Kehittämistyön myötä kokeet hioutuvat lopulliseen muotoonsa.
- Ensimmäiset taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeet voidaan järjestää syksyllä 2029.
- Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoe monipuolistaa opiskelijan mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan ylioppilastutkinnossa. Uudistuksen myötä ylioppilastutkinto mahdollistaa mitata aikaisempaa laajemmin lukio-opintojen tuottamaa yleissivistystä ja kokelaan osaamista.

Englanninkielinen ylioppilastutkinto

- Englanninkielinen ylioppilastutkinto toteutetaan kolmantena kieliversiona kansallisesta tutkinnosta.
- Tutkinto on tarkoitettu opiskelijoille, joiden kielitaito ei riitä lukiokoulutuksen ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen suomeksi tai ruotsiksi, mutta olisi mahdollista englannin kielellä.
- Vieraskielisiltä kokelailta edellytetään pakollisena äidinkielen ja kirjallisuuden kokeena suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -koetta.
- Ylioppilastutkinnon suorittaminen englannin kielellä edellyttää myös englanninkielistä opetusta. Englanninkielinen opetus täydessä laajuudessaan edellyttää sen määräämistä opetuskieleksi lukion järjestämisluvassa.
- Koulutuksen järjestäjät voivat hakea ensi vuonna opetuskieltä koskevaa järjestämisluvan muutosta koulutuksen aloittamiseksi elokuussa 2026. Ensimmäiset englanninkieliset ylioppilaskokeet voidaan järjestää syksyllä 2028.

Miten vankiloissa toteutettavaa lukiokoulutusta tulisi kehittää?

Kehittämishaasteita:

- Järjestämisen haasteet: vankilan sijaintikunnan rooli/lähiopetus, etäopetuksen valtakunnallinen tarjonta, pysyvät toimintamallit ja rakenteet, rangaistusten keston tuomat haasteet jne.
- työnjako koulu- ja vankilaviranomaisten kesken.
- resurssien niukkuus ja kustannukset, rahoitusvastuut. Nyt yksikköhinnan mukaista rahoitusta sekä tutkinto-opiskelijoista että aineopiskelusta (aineopintojen opintopisteet muutetaan laskennallisesti yksikköhinnan mukaisiksi opiskelijoiksi).